

POLSKA AKADEMIA UMIEJĘTNOŚCI

SPRAWOZDANIE
KOMISJI FIZJOGRAFIKZNEJ

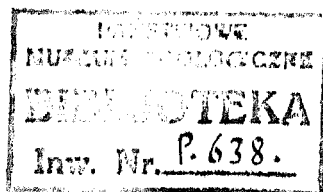
obejmujące

pogląd na czynności dokonane w ciągu roku 1937

oraz

Materiały do fizjografii kraju

Tom siedemdziesiąty drugi (LXXII)

KRAKÓW 1939

NAKŁADEM POLSKIEJ AKADEMII UMIEJĘTNOŚCI
SKŁAD GŁÓWNY W KSIĘGARNIACH GEBETHNERA I WOLFFA
WARSZAWA — KRAKÓW — ŁÓDŹ — POZNAŃ — WILNO — ZAKOPANE

Chrząszcze (*Coleoptera*)

ś. p. Wojciecha Mączyńskiego w zbiorach entomologicznych
Śląskiego Muzeum Przyrodniczego w Katowicach

Kózki (*Cerambycidae*)

Bockkäfer-Sammlung des verst. W. Mączyński

Opracował

Stefan Stobiecki

(Wpłynęło do redakcji dnia 23 kwietnia 1938 — Eingegangen am 23 April 1938)

WSTĘP

Śląskie Muzeum Przyrodnicze w Katowicach nabyło w r. 1929 zbiór chrząszczów ś. p. Wojciecha Mączyńskiego, zebranych w latach 1880—1910 przeważnie w okolicach Warszawy. Z tego to zbioru wydzielone i nadesłane mi do opracowania kózki (*Cerambycidae*) tworzą osnowę niniejszego wykazu. Niestety nie wszystkie okazy miały poznaczone zapiski, względnie miejscowości, część gatunków należących do naszej fauny była zastąpiona w zbiorze okazami obcymi, a część krajowymi tzw. „martwymi“, bez określenia miejscowości. Jedne i drugie w wykazie pominięto, a uwzględniono tylko okazy poznaczone zapiskami, jako gatunki mające wartość do zestawień fizjograficznych. Po oznaczeniu i zestawieniu okazało się, że cały zbiór tych kózek posiada 156 gatunków i 22 odmiany, a wykaz niniejszy okazów z określonymi zapiskami obejmuje 104 gatunki i 11 odmian.

Rodzinę ryjkowców (*Curculionidae*) ze zbioru ś. p. Mączyńskiego opracował prof. dr S. Smreczyński (jun.) w r. 1931¹.

---

¹ Smreczyński S. (jun.), *Zbiór ryjkowców ś. p. Wojciecha Mączyńskiego (Rüsselkäfer-Sammlung des verst. W. Mączyński)* (Spraw. Kom. Fizjogr. PAU LXV, Kraków 1931, str. 1—24).

Wykaz ten obejmuje 451 gatunków ryjkowców, w czym 391 z okolic Warszawy.

Kózki i ryjkowce razem tworzą około $\frac{1}{6}$ część fauny naszych chrząszczów, przeto około $\frac{5}{6}$ zbioru wymaga jeszcze opracowania. Rodziny: szczy pawki (*Carabidae*) i pływaki (*Dytiscidae*), obejmujące razem około $\frac{1}{10}$ fauny polskiej, są w opracowaniu naszych specjalistów, inne rodziny są nietknięte.

Zbiór chrząszczy ś. p. Mączyńskiego, pomieszczony w kilkudziesięciu sporych pudłach, tworzy poważny materiał naukowy do fizjografii kraju, a przede wszystkim do fizjografii okolic Warszawy, i ze wszech miar byłoby pożądane rychłe uporządkowanie całego zbioru, którego wartość muzealna po opublikowaniu bardzo by się podniosła, jako zbioru dokumentarnego do zestawień fizjograficznych naszej fauny. Przy tym dałoby to możność wykorzystania dla celów naukowych wieloletniej pracy ś. p. Mączyńskiego, prowadzonej w trudnych warunkach za czasów zaborskich, a nadto utrwaliłoby pamięć polskiego przyrodnika, który zmarł w Warszawie w r. 1910 z powodu tragicznego wypadku i nie zdołał zamierzonej pracy wykończyć. Zbiory po ś. p. Mączyńskim po jego śmierci przez 20 lat były do nabycia za bynajmniej nie wygórowaną kwotę, ale w Warszawie nie znalazły nabywcy, może z braku środków, ale pręcej z braku zainteresowania, apatii i niedoceniań znaczenia wiedzy przyrodniczej w całokształcie kultury, w której to dziedzinie daleko w tyle pozostajemy za ościennymi narodami. Zasluga Śląskiego Muzeum Przyrodniczego jest, że w r. 1929 zbiory te nabyło, a jeszcze większą będzie mieć zasługę, kiedy je opracuje, przyczyniając się w ten sposób do szybszego poznania fauny ziemi warszawskiej.

W Krakowie 10 kwietnia 1938.

*Cerambycidae*¹

1. *Ergates faber* L. Urle 30 VIII, Gąsocin ad Jefremowa.
2. *Prionus coriarius* L. Świder 4, 10 VII, Urle 21 VIII.
3. *Spondylis buprestoides* L. Bielany k. Warsz. 27 VI.
4. *Asemum striatum* L. Jabłonna 27 V.
— — ab. *agreste* F. Świder 6, 15 VI, Siedlec 5 VI.
5. *Tetropium castaneum* L. Tomaszów-Piotrków 17 V.
— — ab. *luridum* L. Ojców.
— — ab. *fuleratum* F. Zwierzyniec Kosob., Niedźwiedź 25 VI.
Tomaszów-Spała 17 V, Zakopane 10 VII.

¹ Zestawienie według Winklera A., *Catalogus Coleopterorum regionis palaearcticae*, Wien 1924—32.

8. *Tetr. fuscum* F. Siedlec 5 VI.
9. *Criocephalus rusticus* L. Świder 3, 20 VII, Spała 25 IX, Jabłonna 10 VII.
10. — *ferus-polonicus* Moczul. Świder 1 VII, 6 VIII, Józefów 15, 26 VII.
11. *Cerambyx cerdo* L. (= *heros* Scop.) Bielany k. Warsz. 24 IV, 1 VI, 5 VII, 28 VII.
12. *Obrivum cantharinum* L. Skitka (Podole) lipiec.
13. — *brunneum* F. Ojców 30 VI, 1 VII.
14. *Rhagium bifasciatum* F. Złoty Potok 12, 15 V.
15. — *sycophanta* Schrnk. Bielany k. Warsz. 24 IV, 17, 30 V, 4 VII.
16. — *mordax* Deg. Bielany k. Warsz. 1 V, 14 VI.
17. — *inquisitor* L. Bielany k. Warsz. 9 IX, Otwock 3 V.
18. — *bicolor* Schrnk. (= *Salicis* F.) Bielany k. Warsz. 2, 18, 24 VI, Siedlec 28 VI.
— — ab. *glaucopterum* Schall. Bielany k. Warsz. 17 V, Jabłonna 14 VI, Warszawa 16 VI.
19. *Toxotus cursor* L. ab. *nigrinus* Reitt. Rytko 21 VII.
20. *Stenocorus meridianus* L. Wilanów 26 V, Jabłonna 27 V, Natolin 14 VI
21. *Acimerus Schaefferi* Leich.
22. *Pachyta lamed* L. Zakopane 14 VII, dr Henryk Lgocki.
— — ab. *nigrina* Pic. Zakopane 14 VII, dr Lgocki.
23. — *4-maculata* L. Zakopane 10 VII, Niżny Nowogród 26 VII.
24. *Evodinus clathratus* F. Rytko n. Popradem 21 VII, Zakopane 12 VII.
25. *Acmaeops pratensis* Leich. Niżny Nowogród 22 VI.
26. — *marginata* F. Otwock 15 V.
27. — *collaris* L. Natolin 2, 6 VI, Skitka (Ukraina) w lipcu.
28. *Gaurotes virginea* L. Rytko 21 VII, Zakopane 18 VI, 8 VII, Ojców w czerwcu.
— — ab. *thalasina* Schrnk. Zakopane.
29. *Cortodera femorata* F. Warszawa — Las Chojnowski 21 V.
30. — *humeralis* Schall. ab. *suturalis* F. Warszawa — Las Chojnowski 17 V.
31. *Nivellia sanguinosa* Gyll., Karpaty Wschodnie.
32. *Pidonia lurida* F. ab. *Ganglbaueri* Ormay, Zakopane 4 VII, Ojców 21 VI, Zwierzyniec 17 VI, Rytko n. Popradem 21 VII.
33. *Grammoptera ruficornis* F. Natolin 16 V, 6, 14 VI, Radzymin 1 VI.
34. — *variegata* Germ. Bielany k. Warsz. 1, 6 VI.
35. *Alosterna tabacicolor* Deg. Natolin 11 V, 6, 14 VI, Ojców 21 VI.
36. *Leptura rufipes* Schall. Bielany k. Warsz. 18 V, Natolin 6 VI.

37. *Leptura maculicornis* Deg. Bielany k. Warsz. 24, 27 VI, 4 X, Ojców 1 VII.
38. — *rubra* L. Wawer 23 IX, Świder 16 VII, Jabłoń 16 VIII.
— — ab. *maculiceps* Gabr. z formą typową.
39. — *sanguinolenta* L. Natolin 22 VI, Rytro n. Popradem 26 VII, Zakopane 23 VII.
40. — *dubia* Scop. ab. *limbata* Laiéh. Rytro n. Popradem 14 VII.
— — ab. *chamomillae* F. Rytro n. Popradem 21 VII.
41. — *virens* L. Zakopane, Tatry, Rytro n. Popradem 21 VII, Ponice k. Rabki 20 VII.
42. *Judolia sexmaculata* L. Ponice k. Rabki 25 VI.
43. — *cerambyciiformis* Schrnk. Rytro n. Popradem 7, 17 VII, Zakopane, Ojców 28 VI.
44. — *erratica* Schönh. Tatry południowe w lipcu.
45. *Strangalia 4-fasciata* L. Bielany k. Warsz. 14 VI, 2 VII, Saska Kępa 2 VIII, Świder 10, 18 VII, Otwock 26 VII.
46. — *maculata* Poda (= *armata* Prevš). Rytro n. Popradem 21 VII.
— — ab. *undulata* Muls. Rytro n. Popradem 21 VII.
47. — *aethiops* Poda. Natolin 14 VI.
48. — *melanura* L. Jabłoń — Otwock 1 VII, Jabłonna 13 VI, Ojców 2 VII.
49. — *bifasciata* Müll. Jabłonna 7, 30 VI, 7, 20 VII, Wawer 10 IX
50. — *nigra* L. Zaborze k. Oświęcimia 28 V.
51. — *attenuata* L. Wawer.
52. *Necydalis major* L. Niżny Nowogród 18 VII, Pyry 1 VII, Miłosna 14 VII, Kowel.
53. *Molorchus minor* L. Świder 2, 10 VI, Czarna Struga 26 V, Jabłonna 27 IV, Warszawa 18 V.
54. — *umbellatarum* Schreib. Natolin 14 VI, Ojców 30 VI, Warszawa — Ogród Botan. 25 V.
55. *Aromia moschata* L. Fort Śliwicki 29 V.
56. *Rosalia alpina* L. Rytro n. Popradem 30 VII.
57. *Rhopalopus macropus* Germ. Warszawa — Saska Kępa 11 VI, Bielany k. Warsz. 1 VI.
58. — *clavipes* F. Skitka (Podole) lipiec, Warszawa — Saska Kępa 16 VII, 2 VIII.
59. *Phymatodes testaceus* L. ab. *variabilis* L. Bielany k. Warsz. 25 IV 25 V, 18, 20 VI.
60. — *alni* L. Bielany k. Warsz. 1 VI, Natolin 18 V, Kowel.
61. *Callidium aeneum* Deg. Karpaty Zachodnie 20 VI.
62. — *violaceum* L. Świder 30 V, 2, 6 VI, Jabłonna 16 V, 18 VI.

63. *Hylotrupes bajulus* L. Warszawa — Saski Ogród 17 IX, Świder 10, 20 VI, 10 VIII.
— — ab. *puellus* Villa. Natolin 25 VIII.
64. *Xylotrechus rusticus* L. Podole.
65. — *arvicola* Ol. Bielany k. Warsz. 15, 17 VI, Rostow nad Donem 15 VI.
66. *Clytus tropicus* Panz. Bielany k. Warsz. 13 V, 6, 27 VI.
67. — *arietis* L. Warszawa — Saska Kępa 1, 7, 15 VI.
68. *Plagionotus detritus* L. Bielany k. Warsz. 18, 27 VI, 28 VII, Natolin 5 VI.
69. — *arcuatus* L. Bielany 1 VI.
— — ab. *Reichei* Thoms. (= *interruptus* Mors.) Bielany k. Warsz. 1 VI.
70. *Chlorophorus varius* Müll. (= *ornatus* Herbst), Urle 4 IX.
71. — *Herbsti* Bahm. Ojców czerwiec, Bielany 14, 17 VI.
72. — *sartor* Müll. (= *massiliensis* L.), Nadziczewan Don. (Podole) 19 VII.
73. *Anaglyptus mysticus* L. Natolin 7 V.
74. *Purpuricenus Kaehleri* L. Kowel.
75. *Dorcadion fulvum* Scop. Biała Cerkiew — Tomilówka (Ukraina).
76. — *holosericeum* Kryn. (= *striatum* Dahn.) Biała Cerkiew — Tomilówka (Ukraina).
77. — *equestre* Laxm. (= *cruciatum* F.). Podole.
78. *Lamia textor*. Bielany k. Warsz. 5 VI.
79. *Monochamus sartor* F. Kowel.
80. — *sutor* L. Zakopane, Kowel.
81. — *galloprovincialis* Ol. Wawer 1 VIII.
82. *Mesosa curculionoides* L. Bielany k. Warsz. 25 IV, 16, 23 V, 26 VI, 28 VII.
83. *Anaesthetis testacea* F. Warszawa — Saska Kępa 7 VI, 16 VII, 3 VIII, Jabłonna 20 VII.
84. *Pogonochaerus hispidus* L. Warszawa — Łazienki 21 V, 5 VI, Natolin 6 VI, Ojców 21 VI.
85. — *fasciculatus* Deg. Warszawa 20 X, Kłaj 2 V, Świder 30 IV, Czarna Struga 26 V.
86. — *decoratus* Fairm. Józefów 12 VIII, Otwock 23 VIII, Świder 6 V, 14, 18 VII, 31 VIII.
87. *Acanthoderes clavipes* Schrnk. Rytró n. Popradem 31 VII.
88. *Liopus nebulosus* L. Warszawa — Saska Kępa 15 VI, Bielany k. Warsz. 10 V, 2, 27 VI.

89. *Acanthocinus aedilis* L. Telcowizna 16 V, Warszawa 14 IV, 20 VIII
2 X.
90. — *griseus* F. Spała — Zielona 18 V, Warszawa czerwiec.
91. *Exocentrus lusitanicus* L. Skitka (Podole) w lipcu.
92. — *Stierlini* Gnglb. Warszawa — Saska Kępa 11 VI,
16 VII, 3 VIII.
93. *Agapanthia Dahli* Richt. Gub. kijowska, Warchnianka.
94. — *villosoviridescens* Deg., Charków, Bielany k. Warsz. 14 VI
95. *Saperda carcharias* L., Warszawa, Żwir 30 VII, Otwock 4 VI,
Jabłonna 30 V, Miłosna.
96. — *populnea* L. Piaseczna 13 VI, 27 V, Ojców 1 VII, Miłosna.
97. — *scalaris* L. Bielany k. Warsz. 23 V, 5, 27 VI.
98. *Oberca oculata* L. Warszawa — Park Praski.
99. — *erythrocephala* Schrnk. Jabłoń 11 VI, Świder 3, 10,
13 VII, Otwock.
100. *Phytoecia pustulata* Schrnk. Bielany k. Warsz. 20 IV, 12, 26 V.
101. — *virgula* Charp. Jabłonna 13, 18 VI.
102. — *coerulea* Scop. Telcowizna 16 VI, Bielany k. Warsz.
25 VI, Fort Śliwicki 16 VI, Rostów n. Donem 7 VI.
103. — *molybdaena* Dalm. Kołomyja 1 VI.
104. *Tetrops praeusta* L. Warszawa — Saska Kępa 1, 15 VI, Bielany
k. Warsz. 14, 18 V, 20 VI.

Zusammenfassung

Das oben angeführte Verzeichnis der Bockkäfer enthält einen Teil der Käfersammlung des verst. W. Mączyński. Die Käfer wurden meistens in der Umgebung von Warschau gesammelt. Die Sammlung befindet sich im Schlesischen Naturhistorischen Museum in Katowice.
